

Európsky týždeň proti rakovine

25. máj - Deň venovaný primárnej prevencii nádorových ochorení

30 – 50 % nádorových ochorení je preventabilných vyhýbaním sa rizikovým faktorom. K najdôležitejším rizikovým faktorom nádorových ochorení patrí fajčenie tabaku, alkohol, obezita, nedostatok fyzickej aktivity, vírusy, ale aj znečistenie vonkajšieho prostredia, teda vzduchu, vody a pôdy.

Niektoré chronické infekčné ochorenia sú rizikovými faktormi nádorových ochorení. Približne 13 % nádorových ochorení, ktoré boli diagnostikované v roku 2018, malo v etiopatogenéze infekčné ochorenie, vrátane infekcie *Helicobacterom pylori*, ľudským papilomavírusom, Epstein- Barrovej vírusom, vírusom hepatitídy B alebo vírusom hepatitídy C (zdroj: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/cancer>).

O rizikových faktoroch nádorových ochorení a primárnej prevencii sa viac dočítate na web. stránkach: <https://www.noisk.sk/pacient/rizikove-faktory-onkologickych-ochoreni>
<https://cancer-code-europe.iarc.fr/index.php/sk/>

26. máj - Deň venovaný sekundárnej prevencii nádorových ochorení

Skríningom sa vyhľadávajú osoby s nádorovým ochorením alebo prekancerózou, ktoré nemajú žiadne príznaky nádorového ochorenia. Na Slovensku prebieha viacero skríningových programov, ktoré koordinuje Národný onkologický inštitút, sú to skríning rakoviny hrubého čreva a konečníka (kolorektálny karcinóm), skríning rakoviny prsníka a skríning rakoviny krčka maternice.

O skríningových programoch na Slovensku sa viac dočítate na web. stránkach: <https://www.onkokontrola.sk/>;
<https://www.noisk.sk/files/2022/2022-06-21-noi-rocenka-skriningy-2021-sk.pdf>

27. máj - Deň venovaný výskumu rakoviny

Na Slovensku sa výskumu rakoviny venuje aj Ústav experimentálnej onkológie Biomedicínskeho centra Slovenskej akadémie vied. Biomedicínske centrum SAV sa zúčastňuje na mnohých medzinárodných projektoch, napríklad na projekt RESCUER, ktorý skúma rezistenciu po liečbe karcinómu prsníka alebo na projekt NexT, ktorého cieľom je zavedenie algoritmu na včasnú diagnostiku a sledovanie pacientov s pankreatickými neuroendokrinnými nádormi. Zoznam medzinárodných projektov je uvedený na web. stránke: <http://www.biomedcentrum.sav.sk/veda/medzinarodne-projekty/>.

28. máj - Deň venovaný prístupu k liečbe nádorových ochorení

Národný onkologický inštitút v spolupráci so spoločnosťou IQVIA pravidelne aktualizuje zoznam onkologických liekov, ktoré sú registrované Európskou liekovou agentúrou, a poskytuje informáciu o ich dostupnosti na Slovensku. <https://www.noisk.sk/lekar/diagnostika-a-liecba/zoznamy-onkologickych-liekov>.

Dostupný je aj aktualizovaný prehľad inovatívnych onkologických liekov s uvedením klinického benefitu podľa skóre ESMO-MCBS: <https://onkoportal.sk/>. V priebehu roka 2022 bolo do kategorizačného zoznamu podaných 25 originálnych onkologických liekov a z nich bolo 5 žiadostí schválených (3 schválené žiadosti boli pre

terapeutickú oblasť nemalobunkový karcinóm pľúc, 1 schválená žiadosť pre mnohopočetný myelóm a 1 schválená žiadosť pre karcinóm prsníka). Dvanásť liekov žiadaných o zaradenie do kategorizácie v roku 2021 bolo zaradených v roku 2022.

29. máj - Deň venovaný pacientom a preživším

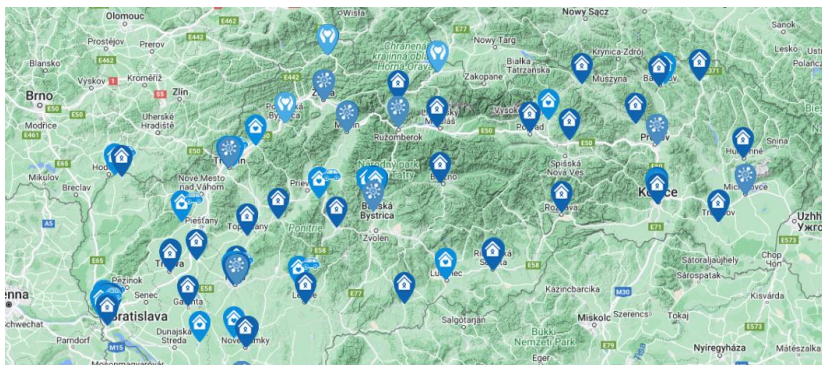
Onkologickí pacienti, ich príbuzní, či preživší môžu požiadať o sociálnu, právnu alebo finančnú pomoc vo viacerých inštitúciách. Psychologická starostlivosť o onkologických pacientov je zabezpečovaná psychologickými ambulanciami v jednotlivých zdravotníckych zariadeniach. Sieť psychológov funguje aj v rámci OZ Liga proti rakovine: [Sieť onkopsychológov – Liga proti rakovine \(lpr.sk\)](http://www.liga.sk).

Na Slovensku fungujú aj viaceré patientske organizácie a kluby, pre pacientky s rakovinou prsníka, napríklad: [OZ Amazonky - Pomáhame zvládnuť rakovinu prsníka](http://www.ozamazonky.sk); [Ružová Stužka - Úvod \(ruzovastuzka.sk\)](http://www.ruzovastuzka.sk).

Viac užitočných informácií o pomoci a podpore je na web. stránke: <https://www.noisk.sk/pacient/pomoc>.

30. máj - Deň venovaný infraštruktúre starostlivosti o rakovinu

Na Slovensku je vybudovaná sieť zdravotníckych zariadení, ktoré poskytujú zdravotnú starostlivosť o onkologických pacientov. Patria medzi ne onkologické pracoviská, rádioterapeutické pracoviská, paliatívne pracoviská, hospice a mobilné hospice. Ich dostupnosť a rozmiestnenie v rámci SR, alebo jednotlivých krajov si môžete overiť tu: <https://www.noisk.sk/siet-pracovisk>.

V rámci ústavnej onkologickej starostlivosti na Slovensku existujú 3 špecializované ústavy (Národný onkologický ústav, Východoslovenský onkologický ústav, Onkologický ústav sv. Alžbety), 13 oddelení klinickej onkológie a 2 špecializované pracoviská pľúcnej onkológie. K 31. 12. 2022 sme na Slovensku evidovali 680 onkologických nemocničných lôžok a 6 transplantačných jednotiek, 195 klinických onkológov a 52 onkologických ambulancií.

31. máj - Svetový deň bez tabaku

Fajčenie tabaku patrí k najdôležitejším rizikovým faktorom nádorových ochorení. Na základe údajov OECD na Slovensku fajčí 21 % populácie staršej ako 15 rokov. Fajčeniu tabaku sa pripisuje príčinná súvislosť so vznikom zhubných nádorov pľúc, pier, ústnej dutiny, hltana, hrtana, pažeráka, žalúdka, pankreasu, močového mechúra a obličiek. Negatívne zdravotné dôsledky má aj pasívne fajčenie. V tabakovom dyme sa nachádza množstvo karcinogénov, napríklad benzén a formaldehyd. Fajčenie tabaku zvyšuje efekt iných karcinogénov - azbestu, alkoholu a ionizujúceho žiarenia.

Po ukončení fajčenia môžeme pozorovať viaceré krátkodobé aj dlhodobé zdravotné účinky. Až asi po 10 rokoch od ukončenia fajčenia sa zníži riziko úmrtia na karcinóm pľúc na polovicu.

Na Slovensku funguje Linka pomoci na odvykanie od fajčenia, tel. číslo 0908 222 722 počas pracovných dní 08:00 -15:00.

Spracovala: MUDr. Ľudmila Kutáková, konzultant NOI pre epidemiológiu
Dňa: 23.5.2023